

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 12. novembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 145/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likumu, ciktāl tas neparedz personas tiesības celt prasību par tiesiskās attiecības pastāvēšanu vai nepastāvēšanu (atzīšanas prasību), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likums noteic kārtību, kādā izspriežamas civillietas.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt ne tikai par likumdevēja pozitīvas darbības rezultātu – tiesību normu, bet arī par likuma robu; priekšnoteikums šādai sūdzībai pastāv, ja no materiālajām konstitucionālajām tiesībām vai pamattiesībām izriet noteikts pienākums, kuru likumdevējs nav izpildījis pozitīvā formā – nav izdevis normatīvu regulējumu (*sk. sal. Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta spriedumu lietā Nr. 2009-85-01*). Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura

uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts kopsakarā ar 19.² panta sestās daļas 1. punktu prasa pieteikumā šādu uzskatu juridiski pamatot.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja civillietā cēlusi prasību pret Latvijas Republiku, Lietuvas Republiku un Baltkrievijas Republiku, lai tiesa atzītu, ka ar 1992. gada 18. jūnijā Novopolockā, Baltkrievijā parakstīto aktu par Novopolockas naftas transportēšanas uzņēmuma “Družba” īpašuma un finanšu līdzekļu sadali un 1992. gada 17. jūnija Novopolockā, Baltkrievijā parakstīto protokolu par īpašuma un bilances līdzekļu sadalījumu tehnoloģiskā nafta nav tikusi nodota Baltkrievijas Republikai vai tās uzņēmumam. Tiesa šādu prasības pieteikumu atteikusi pieņemt. Senāta senatoru kolēģijas (datums) rīcības sēdes lēmumā lietā (numurs) norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējai nav subjektīvo tiesību šādu prasību celt – neesot tiesību normu, kas paredzētu personai iespēju tiesas ceļā prasīt juridiskas attiecības pastāvēšanas vai nepastāvēšanas atzīšanu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi ar likuma robu Civilprocesa likumā tiek aizskartas tai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz pieeju tiesai.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. pants paredz valstij gan pienākumu izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu, gan arī pienākumu pieņemt procesuālās normas, atbilstoši kurām tiesa lietas izskatītu kārtībā, kas nodrošinātu šo lietu taisnīgu un objektīvu izspriešanu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2009-85-01 10. punktu*).

Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka likumdevēja pienākumu pieņemt taisnīgas tiesas spriešanai nepieciešamās procesuālās normas, bet šī norma neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajām regulējumiem, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai nav piešķirta kompetence pārvērtēt tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par atzīšanas prasības institūtu. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja vēlas aizstāvēties pret prasību par īpašuma tiesību atzīšanu un zaudējumu piedziņu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums noteic personai tiesības aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses noteiktā, tai vēlamā procesuālā kārtībā.

Satversmes tiesas kolēģija nesaskata, ka Civilprocesa likums liegtu Pieteikuma iesniedzējai aizstāvēties pret prasību par īpašuma tiesību atzīšanu un zaudējumu piedziņu. Pieteikuma iesniedzēja ir puse šādā civiltiesiskā strīdā, un tas tiek izskatīts vispārējās jurisdikcijas tiesā. Pieteikumā nav pamatots, ka Pieteikuma iesniedzējai būtu liegts izmantot negatīvajā atzīšanas prasībā ietvertos argumentus tiesvedībā lietā (numurs), uz kuru Augstākā tiesa norādījusi (datums) rīcības sēdes lēmumā, un ka šī tiesvedība nenodrošina no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietošu Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizsardzību. Proti, Pieteikuma iesniedzēja nav sniegusi juridisko pamatojumu savam pamattiesību aizskārumam.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 145/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova